

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 76

Fylke: Mørhus

Tilleggsspørsmål nr.

Herad: Kråkstad.

Emne: dei "kloke"

Bygdelag:

Oppskr. av: Ose, Nostoy

Gard:

(adresse):

G.nr.

Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1.
 Jeg har i 1870 kjennes ingen kloke
 menn eller kvinner her; bygden,
 men omkring 1800 levde her en
 kjent og høyt akket mann, gårdbruker
 Andreas Bygdeland, ien av gårdene Store
 Gygdeland. Min svigermor (+1934) littvise
 Gygdelanddatter, og som har oppholdt
 sin sig av og til på denne gården. Min
 kjennet fortelle at Andreas Gygdeland
 hjalp mange i sykdomstilfeller. Han
 hadde fortalt om en stein hvorved
 han, stillet blad. "Jeg har try neppre
 han har stilles i klæde med slike som
 i elvinnelighet betegnes som kloke.
 Jeg har hørt det var hans høyere kjenn
 skapsnivå, hans kjennskap til lege-
 kunsten og innsett i denne, som dette
 fram i stedet til å kunne hjelpe folk.
 Han er omtalt i M. Gethid: "Kråkstad,
 en bygdekort" som utkom i 1929.
 Skulle de ikke være i besittelse av
 denne, tror jeg sikkert jeg skal kunne

skaffe dem den, isell de så skulle innte.
 Jeg innlater derfor her å sitere noe fra
 boken om Andras bydeland, som der
 er omstalt på side 234, bind I.

Her, "bløke" kjører jeg ikke til
 innenfor durre bygde grenser, men
 ute i Tomter sogn. Hvil komme,
 hvor der for noen årtier siden en
 gammel klok kone, som de kalte
 for Smalloppe. Hun hadde nemlig på
 en liten plass som hetle Smalloppe, og
 så ble huns hende Smalloppe. Det er
 blitt fortalt at hun i yngre år hadde
 kjent hos en dyrløge og hos ham fått
 kjennskap til kylling og medisin er
 av planter. Dette har der fortelles,
 kunne huns gjøre red for forskjellige
 sykdommer, og jeg skal her fortelle noe
 som jeg har fra min søsterfar, tjener.
 Christian Mørk, f. 1936. Han ble infang
 mens han var ung, angrepet av gultett.
 Om han først søkte noen virkelig lege,
 hieser jeg ikke, men omveder søkte
 han nå hjelp hos Smalloppe, som
 foreskrev følgende kúr: Han skulle
 ta gult silke og klippe i smale strim-
 ler og legge i kornjakk og så skulle
 han drikke det ut. Han så gjorde,
 og ble frisk.

Så vidt jeg vet, ble gultfarge i eldre
 tiders fremstillet av safran, som også
 vet jeg, i våre dager kúrtes som lege-
 middel mot leversykdommer. Det
 er mulig at dette forhold kan forklare
 Smalloppeas noget inderlige kúr.

Side 3.
Sui. H. O. K.

Jeg vis dit fra at de også har
en Mand kaldet i Hobøl, og skulde
de ønske at få flere oplysninger om
Smalloppe, er det muligt at have
kunne ha mere at fortælle om herme.

Skrevet 1. juni 1960

Med hilsen
Ove. Nordby.